

staðni tungur, og tað var ógvuliga illgongt næstan allastaðni. Tær kráirnar, sum næstar vóru, vóru ikki so óhøgligar, men til tær óhøgligastu kráirnar vardi tað frá tveimum til hálvantríðja tíma at fara eftir einum leypti. Skuldi maður bera tveir leypar, mátti hann rokna við at brúka fimm tímar. Eftir tí timaløn, sum er í dag og við tí hita, vit í dag hava í húsum okkara, hevði torvið verið dyrt brenni, men tá á døgum var ikki nógv at lissa í litlari bygd. Tað var útróðurin, og útróðrardagar lá eingin heima og bar torv.

Víkarmenn skóru eisini torv yviri á Eysturoynni, bæði í Eiðishaganum og Gimbrahaganum og suðuri í Svináum. Torvið á Eysturoynni var nógv betri ena torvið í Víkarhaganum. Torvið á Eysturoynni varð laðað í lutar, men so skjótt, sum so fræg manning var heimkomin varð farið undir at føra torvið yvirum.

Nú er torvbering og tõebering vorðin søga, tær smølu ræurnar, sum bygðarfólkið var vant at ganga við tungum byrdum á baki, eru grasgrógnar. Hesar gøtur, sum ættarlið aftan á ættarlið høvdu traðkað, tær eru ikki til meir.

»Tað gror ikki gras á alfarum vegi«, sigur eitt gamalt orðatak.

Komi eg norður í dag og leiti á tær gomlu vælkendu gøtur, finni eg næstan ikki farvegin eftir teimum — tær gomlu gøturnar eru ikki longur alfaravegur hjá bygðarfólkunum. Tað kennist hóast alt heldur hugtungt, at hesar leiðir, sum bera so mong minni fram fyri ein — minni, bæði ljós og dæpur, skulu vera horvnar. Men samstundis kann eg ikki lata verða við at fróast, tí hesar grasvaksnu gøtur siga frá, at tað sama stríð og strev, sum áður var á á hesum staði, tað er ikki meir.

Fiskivarði

Uppi norðan fyri bygdina var ein varði laðaður á einum hamarsenda, hesin varði varð nevndur »Fiskivarði«. At fiskivarðar hava verið laðaðir aðrastaðni í Føroyum, vita vit. Í føroysku orðabókini stendur soleiðis frágreitt um fiskivarða: »Fiskivarði, stendysse (varði) opkastet í en tid, hvor der ingen fisk var, for at få fisk at komme på medene«. Eg havi einki hoyrt um, nær ella hvi fiskivarðin har norðuri var laðaður, men óivað man tað vera rætt, sum stendur í orðabókini. Teir gomlu gjørdur so mangt, sum vit nú á døgum halda vera lögð.

Góðveðursdagar, serliga sunnudagar, vóru børn og ungfolk um at fara norður á Fiskivarða. Hadaði var frálíkt útsýni til Eiðis og út í havið bæði eystan fyri og vestan fyri Eiðiskoll.

Tá vit sum børn og unglingar plagdu at fara norður á Fiskivarða, hugsaðu vit ikki um, at einaferð høvdu forfedrarnir laðað henda varða í teirri trúgv, at hesin varðin skuldi hjálpa teimum í neyðartíðum, skuldi fáa fiskaloyvi at halda uppat, skuldi fáa fiskin at koma aftur á miðini, men vit sóu, at varðin hevði verið dúgliga vitjaður, tí gøtan til hansara var týðilig og sjónsk, traðkað av mannaføtum í tað harða lendið.

Í minari tíð vistu vit einki um

Fiskivarða, hann hevði, mær vitandi, onga søgu, men hagar var, sum sagt, vanligt at fara fyrri at hyggja eftir skipum, sum tá royndu á Norðhavinum, og útróðrarbátum, og eg visti, at hann var brúktur til ýti hjá færum at halda seg eftir, tá líkindi ikki vóru góð til at koma inn ígjøgnum flógvan, og eg helt altíð, at hann var laðaður til at brúka til ýti, men lögð var, at hann hevði fingið navnið »Fiskivarði«.

Hesar triggjar bygdirnar, Tjørnuvið manni í Vik, sum æt Michel Guttesen, hin var úr Kollafirði, hon eru 85 fólk deyð av óhappum í hesum bygdam, 19 í Tjørnuvik, 61 í Vik og 5 á Langasandi.

O. u. 3 kilometrar sunnan fyri Vik er Fossá. Fossá hevur navn eftir tveimum høgum fossum, sum detta oman av homrunum. Tá ið áin er stór, munnu hesir fossarnir vera millum prúðastu og vakrastu fossar í landinum.

Sum eg havi nevnt fyrr, fekk Vik kirkju og kirkjugarð 1856. Frammanundan fór alt, ið hevði við kirkju at gera, fram í Tjørnuvik, t. d. brúðarvigsla, barnadópur, altargangur og jarðarferð. Serliga kundu jarðarferðirnar valda stórar trupuleikar, tá ið herðsla var, og ikki var gangandi gjøgnum Liðina. Tá noyddust tey at fara við likunum

norður um Hálsin til gravar í Tjørnuvik. Svabo tekur soleiðis til í »Indberetninger 1781 og 1782«, stk. 964: »Da der undertiden er 1/2 til 3/4 mil (o. u. 4 til 6 km) til kirke og kirkegård og ofte en besværlig og vanskelig fjeldvej, så bæres ligene på disse steder ofte på ryggen, undertiden i kiste. Disse steder ere især Gåsedal, Haldorsvig, Trolle-næs og Saxen«.

1801 vóru 60 fólk í Vik, næsta fólkateljing var 1834, tá vóru 96 fólk í bygdini, 1860 vóru 141, 1890 191 og 1901 vóru 208 fólk í Vik.

Vit siggja, at her hevur verið ein javnur vøkstur, og vit skulu leggja til merkis, at frá 1890 til 1901 er fólkatalið vaksið við 17, tó at tveir bátar við 12 monnum gingu burtur millum hesar báðar fólkateljingar. 1911 vóru 247 fólk í Vik, og eg haldi, tað ongatíð hevur verið stórt meir, men 1960 vóru ikki meir enn 205, og við seinastu fólkateljing 1977 vóru 219 fólk í Vik.

Í Vik var ikki stórir munur á fólk, tað var eingin, sum skaraði nakað serligt framúr. Tað skal tó sigast, at fyrsti lögmaður í Føroyum aftan á heimastýrslógina var slektadur úr Vik. Í bókini J. P. Trap. Færøerne, bind XIII, 5. útgáva, 1968, stendur á síðu 265: I Kvivig sogn fødtes 1873 lagmanden og politikeren Andreas Samuelsen. Hetta er ikki rætt, Andreas Samuel-

Í uppløgu varð velt. Tøðleypin á nakkan og so niðan brattarnar hvørja ferð farið varð frá húsum

sen var føddur í Vik 1873, hann var upprunaligur víkarmaður, men ommurnar vóru av bygd, onnur var úr Tjørnuvik, hon æt Maren Cathrine Mathiasdatter og var gift við manni í Vik, sum æt Møchel Guttesen, hin var úr Kollafirði, hon æt Elsebeth Elene Samuelsdatter og var gift við manni í Vik, sum æt Joen Hansen, vanligu nevndur Hanusarjógvan.

Langasandur og Gjánøyr

Um 5 km sunnan fyri Vik er Langasandur. Tætt norðan fyri Langasand er ein oyri, sum eitur Skorpusoeyri. Aftan á fyrra verðinskrikkj búsettu tveir menn seg á Skorpusoeyri, ein tjørnuvikingur og ein víkarmaður. Víkarmaðurin doyði 1930 á Suðurlandinum við »Ernstinu«, hin búði enn nokur ár á Skorpusoeyri, men flutti seinni burtur. Nú er húsin, sum hesir mennir bygdu, tikin niður, men onnur fólk hava seinni bygt sær hús á Skorpusoeyri. Fólkini, sum búgva á Skorpusoeyri verða roknað fyrri at búgva á Langasandi.

Tað vóru 13 fólk, ið fóru at búgva suðuri á Langasandi 1839, og fólkatalið er vaksið. Tað hevur verið upp og niður við fólkatalinum hesi gott og væl 140 árini, fólk hava búð á Langasandi; við seinastu fólkateljing 1977, búðu 25 fólk har. Har er gott at búgva, kyrt og fjørslætt, og síðani vegir komu, er tað høgligt at koma til og frá. Eg kann soleiðis nevna, at maður, sum hevur verið lærari í Havn og framvegis er lærari har, alla tíðina hevur búð á Langasandi.

Tætt sunnan fyri Langasand er Gjánøyr, har var fyrsta hvalaveiðistøð í Føroyum bygd 1894. Nú er hon fullkomiliga avtoftað, tað sæst næstan ikki farvegur eftir henni. Tað vóru norðmenn, ið bygdu hvalastøðna, og tann fyrsti norski stjórni á støðni æt Grøn. Har norðuri vóru tey, tá eg var smádrongur, von at tala um tvinni sleg av grind: grind frá Várhalla, tað var grind og spik av grindahvali og grind frá Grøn, tað var stórvalatvost.

Navnið Gjánøyr kemur av tveimum djúpum gjáum, sum eru oman fyri oyryna, Norðrar Gjógv og Sunnara Gjógv. Áirnar í hesum gjáunum renna saman í eina á niðri á Gjánøyr. Menn hav ikki rættiliga vitað, hvussu teir skuldu stavseta navnið »Gjánøyr«. Í »Føringatíðindi« nr. 10, 17. mai 1894 verður skrivað: »Norskir hvalaveiðimenn hava gjørt keypslag um grundir til virkshús fyri norðan. Ein av teimum er longu farin at lata tilfar til bygging upp á land á »Gjógvaroyri«, sum er markið millum Streymnes og Langasand«. Og í næsta blaði nr. 11, 7. juni 1894, skrivar blaðið um norðmannin sum hevur búsett seg á »Gjáaroyru« »norð í sundum«. Men í »Føringatíðindi« nr. 12, 21. juni 1894, kemur Joen Poulsen úr Svináum og setir, um eg so má siga, »tingini upp á pláss«. Hann skrivar: »Mong av okkara góðu fyrndarnøvnum í bæ og haga hava av donskum embætismonnum, sum ikki skilja okkara mál, verið skrivað við litlari ella ongar fynd, men føroyingar hava tó goymt mong av hesum nøvnum í talu manna ímillum, um teir ikki altíð skilja tey. Nú hevur »Føringatíðindi« tvær reisir sent okkum eitt nýtt navn, um hetta navnið enn ikki kann sigast at vera vitlest, tí øll vita, »Gjógvaroyri« kemur av »gjógv« og »oyri«, tó eru har tvær gjáir.

Eg vil tó siga teimum, sum lesa tað og ikki eru kunnigir í Sundalagnum, at tann oyran, sum ein hvalaveiðimaður úr Noregi hevur sett seg á, og sum nú mangur vitjar, av fyrndartíð er kallað »Gjáannaoyri«, men nú verður navnið ofta stýtt til »Gjánøyr«. (Gjáanna er orðið gjógv bundið í hvørsfalli fleirtali).

Sámal Johansen